

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ В УКРАЇНІ

Анотація. Досліджено сучасну практику складання та подання звітності підприємств в Україні відповідно до МСФЗ (Міжнародних стандартів фінансової звітності) та П(С)БО (Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України). Проведено порівняльний аналіз складання фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами.

Аннотация. Исследована современная практика составления и представления отчетности предприятий в Украине в соответствии с МСФО (Международными стандартами финансовой отчетности) и П(С)БУ (Положениями (стандартами) бухгалтерского учета Украины). Проведен сравнительный анализ составления финансовой отчетности по международным и национальным стандартам.

Annotation. Modern practice of drafting and presentation of accounting of enterprises is investigated in Ukraine in accordance with IFRS (International Financial Reporting Standards) and P(S)BU (Regulations (Standards) Of the Accounting In Ukraine). The comparative analysis of drafting of the financial reporting is conducted according to international and national standards.

Ключові слова: фінансова звітність, Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Фінансова звітність є структурованим фінансовим відображенням фінансового стану підприємства і операцій, що здійснюються ним. Її метою є надання інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, необхідної широкому колу користувачів для прийняття ними управлінських рішень. Сьогодні існують проблеми інтеграції українських компаній на світовий ринок, одна з яких полягає в недоступності інформації, яка розкривається у фінансовій звітності компанії для іноземних партнерів. Даний недолік можна вирішити за допомогою впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності. Ця проблема актуальна для України, оскільки Україна прагне стати членом Європейського Союзу, але процес набуття статусу країни-члену Євросоюзу вимагає перегляду всього чинного законодавства, удосконалення системи обліку, звітності. Тому саме застосування єдиних стандартів дозволяє міжнародним фінансовим ринкам об'єктивно оцінити результати діяльності підприємств та забезпечує для зацікавлених сторін та інвесторів відкритість, прозорість фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Значний внесок у дослідження особливостей складання фінансової звітності згідно з МСФЗ в Україні зробили Сопко В. А., Голов С. С., Пархоменко В. О., Зубілевич С. Я., Костюченко О. С., Горяйнова Ю. С. та ін.

Метою дослідження є визначення особливостей складання та подання звітності підприємств згідно з МСФЗ та П(С)БО, а також проведення порівняльного аналізу національних і міжнародних стандартів.

Об'єкт дослідження становить фінансово-господарська діяльність підприємства.

Предметом дослідження обрано фінансову звітність згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності і Національними стандартами бухгалтерського обліку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – це набір документів (стандартів та інтерпретацій), що регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень відносно підприємства [1].

Поштовхом до впровадження МСФЗ в Україні стало прийняття Кабінетом Міністрів України "Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів" [2]. Дане впровадження викликане тим, що українські стандарти не відповідали повною мірою потребам сучасних користувачів фінансової звітності – інвесторів, акціонерів, фінансових інститутів та ін. Це пов'язано з тим, що історично українські стандарти формувалися з врахуванням інтересів одного єдиного користувача – держави. Вітчизняна облікова система повністю відповідала моделі функціонування планової економіки і була достатньо ефективною в тих умовах, але не пристосована для відображення господарських фактів у нових економічних умовах. Фінансова звітність, складена згідно з МСФЗ, відповідає інтересам ринкової економіки та великому колу користувачів.

Таким чином, МСФЗ сьогодні – це об'єктивна реальність, єдиний підхід до ведення бухгалтерського обліку в усьому світі, що має велике практичне значення для складання фінансової звітності.

Незважаючи на те, що національні стандарти ґрунтуються на міжнародних стандартах фінансової звітності, вони не тотожні. Зміни, внесені до чинних міжнародних стандартів, поглибили існуючі розбіжності.

Фінансову звітність за міжнародними стандартами регулюють три стандарти, основним з яких є МСБО 1 "Подання фінансових звітів" [3]. Його метою є визначення основ подання фінансових звітів загального призначення суб'єкта господарювання для забезпечення зіставності та порівняння їх за попередні періоди, а також з фінансовими звітами інших суб'єктів господарювання. Для досягнення цієї мети МСБО 1 вимагає розкриття певної інформації безпосередньо в балансі, звіті про прибутки і збитки, звіті про зміни у власному капіталі, а також у примітках, тоді як ці питання у національному законодавстві регулюються такими П(С)БО: 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", 2 "Баланс", 3 "Звіт про фінансові результати", 4 "Звіт про рух грошових коштів", 5 "Звіт про власний капітал" [4].

Для більш детального ознайомлення з МСФЗ було проведено порівняльний аналіз складання та подання фінансової звітності згідно з МСФЗ та П(С)БО, результати якого наведені в таблиці. Автором були запропоновані основні критерії зіставлення, згідно з якими були визначені найвагоміші відмінності у фінансовій звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Таблиця

Порівняння фінансової звітності за П(С)БО та МСФЗ

Критерій	П(С)БО	МСФЗ
1	2	3
Визначення фінансової звітності	Це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів за звітний період	Структуроване представлення фінансового положення і фінансових результатів діяльності організації

Закінчення таблиці

1	2	3
Склад фінансової звітності	Фінансова звітність складається з таких компонентів: баланс; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до звітів. Фінансовий звіт для СМП складається з таких компонентів: баланс та звіт про фінансові результати. Окремі форми звітності встановлені для банків та бюджетних установ	Повний комплект фінансової звітності включає: звіт про фінансовий стан на дату закінчення періоду; звіт про прибутки та збитки за період; звіт про зміни в капіталі за період; звіт про рух грошових коштів; примітки, що складаються з короткого огляду основних принципів облікової політики та іншої пояснювальної інформації
Звітна дата	Дата, станом на яку необхідно скласти звітність, є фіксованою	Дата для фінансової звітності за МСФЗ не є фіксованою
Грошовий вимірник	У грошовій одиниці України	У будь-якій валюті
Подання додаткової інформації, супутньої фінансової звітності	Не подається	Крім фінансової звітності, багато підприємств представляють фінансовий огляд керівництва, у якому описуються і пояснюються основні характеристики фінансових результатів та фінансового стану підприємства, а також основні ситуації невизначеності, з якими воно зіштовхується

У результаті аналізу національних та міжнародних стандартів було виявлено низку відмінностей:

згідно з МСБО 1 підприємства заохочуються до подання фінансового огляду, складеного керівництвом, який містить опис і пояснення основних рис результатів діяльності підприємства та його фінансового становища, а також виклад основних невизначеностей. Слід зауважити, що у П(С)БО подібного фінансового огляду як додаткового звіту не передбачено;

структурно МСБО 1 включає положення, які визначають методологічні засади формування та подання інформації в усіх компонентах фінансової звітності. Окрім П(С)БО 1 [5], в Україні такі засади викладено ще у чотирьох стандартах: П(С)БО 2 "Баланс", П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати", П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів" та П(С)БО 5 "Звіт про власний капітал". Аналогічних МСБО чи МСФЗ немає. На відміну від МСБО 1, перелічені П(С)БО надають детальний опис та характеристики кожної окремої статті, що спрощує методику складання форм фінансової звітності;

на відміну від МСБО 1, у П(С)БО 1 чітко визначено якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності. Це означає, що вони відсутні у МСБО 1, проте непослідовність викладення ускладнює їх розуміння та сприйняття;

у МСБО 1 детально визначено перелік користувачів фінансової звітності та їх інформаційні потреби, тоді як П(С)БО 1 дає визначення користувачів без класифікації за певними групами.

У цілому між цими стандартами більше схожості, ніж відмінностей, оскільки П(С)БО в Україні розроблялися відповідно до МСФЗ. Порівняльний аналіз нормативної бази бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами дає підстави стверджувати, що між ними існує певна узгодженість, яка полягає в тому, що окремі стандарти мають однакову мету, призначення, спільні назви [6].

Відірваність вітчизняного бухгалтерського обліку від світової облікової практики виявилася ускладнюючим фактором для інтеграції економіки України у світову економічну систему. Тому назріла необхідність суттєво реформувати вітчизняну систему бухгалтерського обліку до умов ринкової економіки. Таким чином, вигоди України виявляться не лише в прийнятності фінансової звітності українських компаній іноземцями, але і в більшій ефективності фінансового ринку всередині країни. Отже, перспективним напрямком реформування національної системи бухгалтерського обліку є встановлення порядку ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за єдиними правилами для всіх суб'єктів, які будуть відповідати вимогам міжнародних стандартів.

Наук. керівн. Пасенко Н. С.

Література: 1. Отчет о международном опыте применения МСФО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.confcontact.com/2007mart/3_pirec.htm. 2. Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів : Постанова КМУ від 28 жовтня 1998 р. № 1706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP981706.html. 3. МСБО 1 "Подання фінансових звітів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua. 4. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗТМ) 2004 / Фонд Комітету з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (ФКМСБО). – 2007. – Ч. 1. – 1272 с. ; Ч. 2. – 1223 с. 5. Про затвердження Положення (стандарту)

бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ Мінфіну від 31.03.1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua. 6. Сопко В. А. Економіко-правові основи і напрями уніфікації і адаптації термінології бухгалтерського обліку та контролю до потреб міжнародної стандартизації / В. А. Сопко // Фінанси України. – 2006. – № 8. – С. 5–11. 7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.